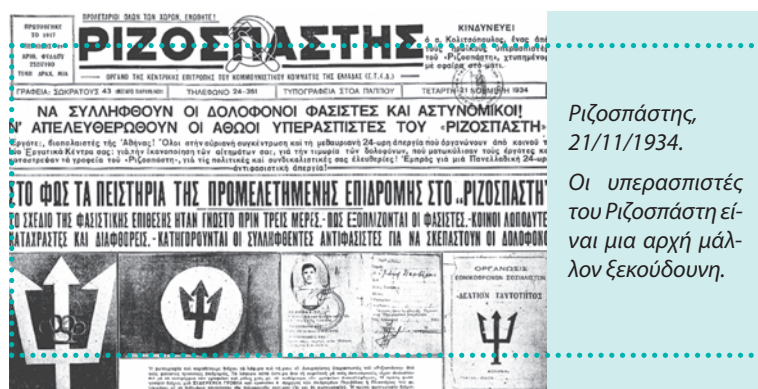

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΚΑΠΩΣ ΕΠΙΚΑΙΡΗ

Το κείμενο που ακολουθεί είναι η εισήγηση της εκδήλωσης που έστησαν οι *autonome antifa* στο κτίριο Γκίνη του Πολυτεχνείου στις 25 του Ιούνη που μας πέρασε. Πήραμε τα προφορικά και τα slides που τα συνόδευαν, τα μετατρέψαμε κατά δύναμη σε γραπτό λόγο και σας τα σερβίρουμε σελιδοποιημένα. Η διαδικασία ήταν επίπονη και ο προφορικός λόγος υπέφερε. Από την άλλη, για καλό ή για κακό, τα γραπτά μένουν.

ΟΙ ΚΑΙΡΟΙ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ (1929-1940)

Θα αρχίσουμε από ένα σημείο κάπως ξεκούδουν, που ελπίζουμε να φανεί τελικά σχετικό.

Ριζοσπάστης,
21/11/1934.

Οι υπερασπιστές
του Ριζοσπάστη εί-
ναι μια αρχή μάλ-
λον ξεκούδουν.

Είναι το πρωτοσέλιδο του *Ριζοσπάστη* της 21ης Νοεμβρίου του 1934. Πέντε ημέρες πριν, το βράδυ της 16ης προς τη 17η Νοεμβρίου, τα γραφεία της εφημερίδας είχαν δεχτεί επίθεση από δεκάδες φασίστες, μέλη της φασιστικής οργάνωσης «Τρίαίνα». Παρότι νυχτερινή, φαίνεται πως η επίθεση ήταν αναμενόμενη, γιατί τα γραφεία του *Ριζοσπάστη* φυλάσσονταν από μια ιδιόμορφη ομάδα. Η ομάδα νυχτερινής περιφρούρησης αποτελούνταν από περίπου τριάντα κομμουνιστές. Οι κομμουνιστές ήταν «λιμενεργάτες, αχθοφόροι, οικοδόμοι και φοιτητές». Αυτοί οι περίπου τριάντα της νυχτερινής περιφρούρησης του *Ριζοσπάστη* χτύπησαν τους φασίστες και τους απέσπασαν τα τεκμήρια που απεικονίζονται σε αυτό το παράξενο μεσοπολεμικό πρωτοσέλιδο: Σιδερογροθιές, περιβραχιόνια, ταυτότητες μέλους της «Τρίαίνας».

Αμέσως μετά, οι υπερασπιστές του *Ριζοσπάστη* δέχτηκαν την επίθεση της αστυνομίας. Το κτίριο του *Ριζοσπάστη* δέχτηκε από «300» έως «2000» σφαίρες, αναλόγως της περιγραφής που θέλει να πιστέψει κανείς. Όταν τελικά οι μπάτσοι μπήκαν στο κτίριο ούτε ένας από τους υπερασπιστές του δεν αποχώρησε όρθιος. Ένας έχασε το μάτι του και όποιος δεν υπέγραψε δήλωση αποκλήρυξης του κομμουνισμού, προφυλακίστηκε. Τα τεκμήρια που απεικονίζονται στο πρωτοσέλιδο βρέθηκαν πεταμένα μέσα στα συντρίμια των γραφείων.¹

Οι υπερασπιστές του Ριζοσπάστη και οι καιροί τους.

Θα θέλαμε να επιμείνουμε για λίγο σε αυτούς τους τριάντα «λιμενεργάτες, αχθοφόρους, οικοδόμους και φοιτητές» που υπερασπίστηκαν τα γραφεία του *Ριζοσπάστη* και αποχώρησαν οριζόντιοι έπειτα από την επίθεση των μπάτσων. Θα θέλαμε να επιμείνουμε σε αυτούς και στο είδος της ιστορικής συγκυρίας που είχαν

να αντιμετωπίσουν. Η νυχτερινή επίθεση φασιστών παρέα με μπάτσους ήταν μια από τις πολύ συγκεκριμένες όψεις των καθημερινών προβλημάτων τους. Υπήρχαν και άλλες: οι μισθοί είχαν πάει κατά διαόλου. Η ανεργία κάλπαζε. Το ιδιώνυμο είχε καταστήσει κάθε προσπάθεια οργάνωσης της εργατικής τάξης παράνομη και οι διαδηλώσεις αντιμετωπιζόνταν με σφαίρες. Υπήρχαν και ευρύτερα, λιγότερο καθημερινά προβλήματα: Η παγκόσμια καπιταλιστική κρίση που είχε ξεσπάσει το 1929 εξελισσόταν. Ο εθνικοσοσιαλισμός ανέβαινε διεθνώς. Η επόμενη χρονιά θα ξεκινούσε με ένα βενιζελικό πραξικόπημα και θα τελείωνε με την επιστροφή του βασιλιά. Η ιταλική εισβολή στην Αιθιοπία το 1935 θα σήμαινε την αρχή της επίσημης ελληνικής προετοιμασίας για τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.²

Ο κόσμος των «λιμενεργατών, αχθοφόρων, οικοδόμων και φοιτητών» που υπερασπίστηκαν τον *Ριζοσπάστη* στις 16 Νοέμβρη του 1934 ήταν ένας κόσμος σύνθετος. Και ταυτόχρονα ένας κόσμος σε κρίση. Αυτή η κρίση εμφανιζόταν σαν ασύνδετα μεταξύ τους, συνεπώς ακατανόητα συμβάντα. Οι εφημερίδες του Οκτώβρη και του Νοέμβρη του 1934 μάς δίνουν την ευκαιρία να ρίξουμε μια ματιά στην επικαιρότητα της εποχής.

Η «επικαιρότητα» του Νοέμβρη του 1934. Φασίστες, «Σκάνδαλα», Εθνικές Διεκδικήσεις.

Αριστερά το σκίτσο του *Ριζοσπάστη* που απεικονίζει την επίθεση της 16ης Νοέμβρη. Οι ελληνικές φασιστικές οργανώσεις βρίσκονταν σε άνοδο και χρηματοδοτούνταν από το ελληνικό κράτος, την αστυνομία, τις ελληνικές τράπεζες.

Στη μέση, η εφημερίδα *Κράτος* της ναζιστικής οργάνωσης ΟΕΚΚ [Οργάνωση Εθνικό Κυρίαρχο Κράτος], καταγγέλει τους «διαφθορείς» που λυμαίνονταν τα ταμεία της Εθνικής Τράπεζας, δηλαδή τον Βενιζέλο, τον Τσαλδάρη και τον Διοικητή της Εθνικής Τράπεζας Ιωάννη Δροσόπουλο, για ζητήματα οι λεπτομέρειες των οποίων δεν θα μας απασχολήσουν. Τα «σκάνδαλα» συγκλόνιζαν ζτην επικαιρότητα έως ότου η δικτατορία του Μεταξά βάλει οριστικό τέλος στη «διαφθορά».

Δεξιά, φωτογραφία από συγκέντρωση για τη «Βόρειο Ήπειρο», 15 Νοέμβρη του 1934. Το «εθνικιστικό συλλαλητήριο» της 15ης Νοέμβρη διοργανώθηκε με αφορμή ψευδείς ειδήσεις περί «δολοφονίας Ελλήνων δασκάλων» στη Νότιο Αλβανία. Κατέληξε στην Ιταλική πρεσβεία, όπου οι «εθνικιστές» επιτέθηκαν με πέτρες και αποχώρησαν. Η επίθεση στον *Ριζοσπάστη* ήταν προφανώς απότοκο αυτών των πατριωτικών εκδηλώσεων, εξ ου και αναμενόμενη.

Ο κόσμος των «αχθοφόρων, λιμενεργατών, οικοδόμων, φοιτητών» που υπερασπίστηκαν τον *Ριζοσπάστη* τη νύχτα της 16 προς 17 Νοέμβρη ήταν ένας κόσμος ακατανόητος. Που όμως εξέπεμπε την κρίση του: η άνοδος του φασισμού προμήνυε τους τρόπους μελλοντικής μεταχείρισης της εργατικής τάξης, τα σκάνδαλα αντανάκλασαν τη βαθιά κρίση του πολιτικού συστήματος, οι «εθνικές διεκδικήσεις» προετοίμαζαν τον μελλοντικό πόλεμο με την Ιταλία.

Στα χρόνια που ακολούθησαν μέχρι τη δικτατορία του Μεταξά, συγκεκριμένες ερμηνείες αυτού του κόσμου προτάθηκαν στους ανθρώπους σαν κι αυτούς που φύλαγαν τον *Ριζοσπάστη*, μαζί και συγκεκριμένες κατευθύνσεις οργάνωσης και δράσης.

Οι ερμηνείες του κόσμου ήταν η ανάλυση του φασισμού σύμφωνα με την Κομμουνιστική Διεθνή. Σύμφωνα με αυτή την ανάλυση, η επανάσταση ήταν νομοτελειακή και βρισκόταν καθ' οδόν. Ο φασισμός ήταν η έκφραση των «πιο αντιδραστικών» κομματιών της αστικής τάξης, η τελική τους προσπάθεια να αποτρέψουν την αναπότρεπτη επανάσταση. Στόχος του φασισμού και ορμισμένος του εχθρός ήταν η «Μεγάλη Σοβιετική Πατρίδα», από όπου αναπόφευκτα θα προερχόταν η αναπόφευκτη προλεταριακή επανάσταση.

Συγκεκριμένες κατευθύνσεις οργάνωσης και δράσης προέκυπταν από αυτή την ανάλυση: Η συμμαχία με τα «λιγότερο αντιδραστικά» κομμάτια της εγχώριας αστικής τάξης ήταν ο ορθός δρόμος για την αντιμετώπιση του εγχώριου φασισμού και φυσικά για την υπεράσπιση της «Σοβιετικής πατρίδας». Πράγματι, στις αρχές του 1936, έπειτα από κάποιες εκλογές που κανονίστηκε να διεξαχθούν με απλή αναλογική ώστε να μην εκλεγεί κανένας, το ΚΚΕ υπέγραψε μυστική συμφωνία υποστήριξης των «λιγότερο αντιδραστικών» βενιζελικών με στόχο να μην έρθουν στην εξουσία οι «πιο αντιδραστικοί». Το ΚΚΕ, από τη θέση του κοινοβουλευτικού υποστηρικτή της Κυβέρνησης, θα μεριμνούσε όσο μπορούσε και για την υπεράσπιση της «Σοβιετικής πατρίδας» και της εργατικής τάξης. Η συμφωνία ονομάστηκε «Σύμφωνο Σοφούλη - Σκλάβαινα».

Τον Μάιο του 1936, οι «αχθοφόροι, λιμενεργάτες, οικοδόμοι, φοιτητές» που δυο χρόνια πριν υπερασπίζονταν τον Ριζοσπάστη, ή κάποιοι όμοιοί τους, βρέθηκαν να διαδηλώνουν στη Θεσσαλονίκη. Μισούσαν τους μπάτσους, μισούσαν τα αφεντικά τους, μισούσαν τους φασίστες, μισούσαν τη θέση τους. Για αυτό τους το μίσος, δεκάδες από αυτούς δολοφονήθηκαν με πολυβόλα. Αλλά οι ίδιες οι διαδηλώσεις τους, δεν εξέφραζαν το μίσος που υπήρχε η αιτία της σφαγής τους. Από τη σκοπιά της ηγεσίας του ΚΚΕ, οι διαδηλώσεις της Θεσσαλονίκης είχαν στόχο να πιέσουν τους Βενιζελικούς ώστε να τηρήσουν το «σύμφωνο Σοφούλη - Σκλάβαινα». Η ηγεσία του ΚΚΕ, σε μια επίδειξη υπευθυνότητας και εμπιστοσύνης στους θεσμούς, κανόνισε ώστε οι εργάτες της Θεσσαλονίκης να «επιστρέψουν εις την τάξιν» έπειτα από τη σφαγή. Ακολούθησε η δικτατορία του Μεταξά.

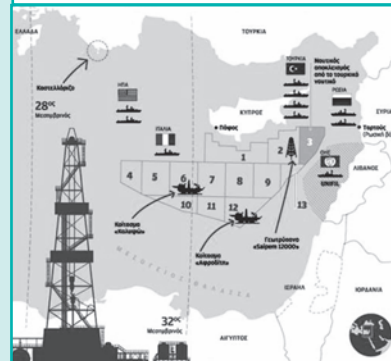
ΟΙ ΚΑΙΡΟΙ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ (2008-2018)

Θυμηθήκαμε τους «εργάτες και φοιτητές» που υπερασπίστηκαν τον Ριζοσπάστη το Νοέμβριο του 1934, ενώ προετοιμάζαμε αυτή την εκδήλωση κατά τη διάρκεια του πρώτου εξαμήνου του 2018. Μας φαίνεται ότι ζούμε σε έναν κόσμο παρομοίως ακατανόητο. Μας προσφέρονται παρόμοια πλατιά σχήματα εξήγησης. Μας προτείνονται παρόμοιες κατευθύνσεις δράσης. Είναι κατευθύνσεις που οδηγούν στην καταστροφή. Όταν λέμε «καταστροφή» δεν εννοούμε μια σφαγή σαν της Θεσσαλονίκης. Εννοούμε την πολιτική ενσωμάτωση στο κράτος. Τη συστράτευση μας στους κρατικούς σκοπούς.

Η «επικαιρότητα» της άνοιξης του 2017-18: Φασίστες, Σκάνδαλα, Εθνικές Διεκδικήσεις

Λέμε ότι ο κόσμος μας μοιάζει εκπληκτικά με τον κόσμο των εργατών και φοιτητών που υπερασπίσαν τον Ριζοσπάστη το Νοέμβριο του '34. Πράγματι. Τα «σκάνδαλα», μικρά και μεγάλα, διαδέχονται το ένα το άλλο με ρυθμούς καλπασμού. Οι «εθνικές διεκδικήσεις» εκτείνονται από τα Βαλκάνια μέχρι την Ανατολική Μεσόγειο. Η παρουσία των φασιστών γίνεται όλο και πιο κραυγαλέα, από τους δρόμους, τους εμπρησμούς καταλήψεων και τα περιστασιακά πογκρόμ, μέχρι τα μεγάλα, κρατικά οργανωμένα, «εθνικά συλλαλητήρια».

Τρεις σημαντικές όψεις του ακατανόητου κόσμου μας: Προσφυγικό ζήτημα, Τουρκική προκλητικότητα, Λαμόγια

Θα θέλαμε να επιστήσουμε την προσοχή σε τρεις κατά τη γνώμη μας εξαιρετικά σημαντικές όψεις του ακατανόητου κόσμου μας.

Τα αφεντικά μας αποκαλούν την πρώτη όψη «προσφυγικό ζήτημα». Πρώτος στη σειρά βρίσκεται ένας από τους ακατανόητους πίνακες που κοσμούν τις σχετικές αναφορές. Προσέξτε: αν πιστέψουμε τις διαρκείς σχετικές αναφορές του Τύπου, ο αριθμός των «μεταναστών που πνίγουν τα νησιά γιατί δεν μπορούν να φύγουν» είναι σταθερός: 15.000. Ταυτόχρονα, οι μετανάστες που μετακινήθηκαν στην ενδοχώρα από τα νησιά μέσα σε ένα χρόνο είναι 16.000. Ο αριθμός των έγκλειστων στα νησιά διατηρείται αξιοθαύμαστα σταθερός μέσω διαρκούς μετακίνησης με turn over 100% ανά έτος. Πώς κι έτσι;

Τα αφεντικά μας αποκαλούν τη δεύτερη όψη «τουρκική προκλητικότητα», «τριμερείς συνεργασίες», «πετρέλαιο στην ΑΟΖ» και πάει λέγοντας. Στη μέση βρίσκεται ένας από τους ακατανόητους χάρτες της «κυπριακής ΑΟΖ» που κοσμούν τις σελίδες των εφημερίδων από το 2010 και μετά. Προσέξτε τις γεωτρήσεις: δεν γίνονται στα «οικόπεδα» με τη σειρά, αλλά πηδηχτά, τόσο στο χώρο, όσο και στο χρόνο. Από το «Οικόπεδο 12» το 2011, στο «Οικόπεδο 11» έξι ολόκληρα χρόνια αργότερα (το 2017), από εκεί στο «Οικόπεδο 6» και από εκεί στο «Οικόπεδο 3». Επίσης πρόκειται για γεωτρήσεις που συνήθως δεν βρίσκουν τίποτα. Πώς κι έτσι;

Τα αφεντικά μας αποκαλούν την τρίτη όψη «σκάνδαλα», «λαμόγια», «μνημόνιο» και «κρίση δημόσιου χρέους», αναλόγως συγκυρίας και αναγκών. Τελευταίο στη σειρά έχουμε άλλο ένα ακατανόητο διάγραμμα που απεικονίζει τη συνολική φαρμακευτική δαπάνη στην Ελλάδα, από το 2000 έως το 2010. Το επιλέξαμε γιατί έχει μια μακρινή σχέση με το πρόσφατο «Σκάνδαλο Novartis». Όταν βλέπουμε, το κόστος των φαρμάκων που καταναλώνει ο σταθερός ελληνικός πληθυσμός σχεδόν τετραπλασιάστηκε μέσα σε δέκα χρόνια. Πώς κι έτσι;

Ο ακατανόητος κόσμος μας: Κρατικά Ερωτήματα και Κατευθύνσεις Δράσης

Εν τω μεταξύ, τα αφεντικά μας και οι υπάλληλοί τους, δεν αρκούνται να ονοματίζουν. Έχουν να μας πουν και τι πρέπει να κάνουμε για καθένα από αυτά τα σημαντικά προβλήματα που, για κακή μας τύχη, κάπως έτυχε να συμπίσουν χρονικά. Οι τρεις όψεις του ακατανόητου κόσμου μας, συνοδεύονται από κατευθύνσεις πολιτικής οργάνωσης και δράσης:

Το «προσφυγικό ζήτημα», μας λένε, πρέπει να αντιμετωπιστεί με φιλόνηρωπια διάθεση. Το κουβάλημα κουβέρτας και η «διάσωση ζωών» είναι η μόνιμη πρόταση των αφεντικών για τους πιο ευαίσθητους από εμάς. Φυσικά η πρόταση έχει ήδη καταλήξει στην πρόσληψη του πιο κυνικού τμήματος των «ευαίσθητων» στις «δομές φιλοξενίας».

Η «τουρκική προκλητικότητα», μας λένε, πρέπει να αντιμετωπίζεται με συγκερατημένο ή ασυγκράτητο πατριωτισμό. Αυτός ο πατριωτισμός βέβαια, κυμαίνεται από τη συμμετοχή «χωρίς αυταπάτες» σε φασιστικά συλλαλητήρια, μέχρι την «αλληλεγγύη στους λαούς»· προφανώς τους λαούς που βολεύουν το ελληνικό υπουργείο Εξωτερικών. Η αντίστοιχη επαγγελματική αποκατάσταση είναι εκ φύσεως απόκρυφη, αλλά είμαστε βέβαιοι πως υφίσταται.

Η «κρίση δημόσιου χρέους», μας είπαν, έπρεπε να αντιμετωπιστεί με την ανάδειξη των κατάλληλων ανθρώπων στην κρατική εξουσία, την έξοδο από την Ε.Ε. και την αλλαγή νομίσματος. Οι αδιάφοροι θα έβαζαν «τα λαμόγια» στη θέση τους, θα «νοικοκύρευαν το κράτος» και θα απεξαρτούσαν τη χώρα από τον Σόιμπλε. Η επαγγελματική αποκατάσταση αυτών των αδιάφορων είναι ήδη προφανής. Επίσης αποτελεί το βασικό προαπαιτούμενο για την επαγγελματική αποκατάσταση όλων των προηγούμενων.

Τα «προβλήματα» που ανακαλύπτουν, περιγράφουν και επιλύουν τα αφεντικά για λογαριασμό μας, έχουν παράξενη κατάληξη. Από τη μια την ενσωμάτωση τμημάτων της εργατικής τάξης (ή καλύτερα: των μικροαστών) στις κρατικές προσταγές. Από την άλλη -και αυτή είναι μια μόνιμη διαδικασία- τη δημιουργία ενός κοινωνικού υπόλοιπου που γίνεται αντιληπτό τότε ως πεδίο διαχείρισης και τότε ως εχθρικό σώμα. Ή καλύτερα: τη δημιουργία ενός κοινωνικού υπόλοιπου που γίνεται σταθερά αντιληπτό ως πεδίο κρατικής διαχείρισης, με στρατιωτικές ή «πολιτικές» μεθόδους, αναλόγως αναγκών και συγκυρίας.

Στο παρελθόν έχουμε προσπαθήσει να βρούμε δικά μας ονόματα για τα «προβλήματα» που σύμφωνα με τα αφεντικά μας απαιτούν λύσεις.

Εκεί που τα αφεντικά μας βλέπουν «προσφυγικό ζήτημα», εμείς βλέπουμε μια διαδικασία παρανομοποίησης της εργασίας.

Εκεί που τα αφεντικά μας βλέπουν «τουρκική προκλητικότητα», εμείς βλέπουμε την οξύνση του διακρατικού ανταγωνισμού.

Εκεί που τα αφεντικά μας βλέπουν «κρίση δημόσιου χρέους» και «λαμόγια», εμείς βλέπουμε μια παγκόσμια καπιταλιστική κρίση.

Θα θέλαμε τώρα να περιγράψουμε τους τρόπους με τους οποίους προσεγγίσαμε αυτά τα τρία ζητήματα.

Κυρίως όμως να εξετάσουμε την προέλευση και τις πολιτικές επιπτώσεις αυτών των τρόπων.

Θα ξεκινήσουμε περιγράφοντας αυτό που αποκαλούμε «παρανομοποίηση της εργασίας».

Η ΠΑΡΑΝΟΜΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ³

Αντίθετα με ό,τι μας λένε οι αριστεροί κρατικοί υπάλληλοι, η μετανάστευση είναι διαδικασία απαραίτητη για τον καπιταλισμό. Ακριβέστερα, νομίζουμε πως είναι δυνατόν να υποστηρίξει κανείς ότι ουδέποτε έχει υπάρξει επιτυχημένος

Κατάληψη γερμανικού εργοστασίου από Τούρκους εργάτες, 1973.

εθνικός καπιταλισμός δίχως μετανάστες εργάτες. Τα «χρυσά χρόνια» του κείνσιανου καπιταλισμού μεταξύ του 1950 και του 1970 είναι το πιο πρόσφατο και εμφανές παράδειγμα. Μαύροι εργάτες από τις νότιες πολιτείες των ΗΠΑ επάνδρωναν τις αμερικανικές χαλυβουργίες. Ιταλοί εργάτες από τη Σικελία επάνδρωναν τις αλυσίδες συναρμολόγησης της Φιάτ. Εργάτες από την Καραϊβική και τη «Βρετανική Κοινοπολιτεία» κράτησαν τη Βρετανική οικονομία ανταγωνιστική μετά την απώλεια των αποικιών. Εργάτες από την Αλγερία και το Μαρόκο έφτιαχναν Ρενώ στη Γαλλία. Εργάτες από τη Νότια Ευρώπη και βασικά από την Τουρκία έχτισαν το γερμανικό οικονομικό θαύμα. Αυτοί οι εργάτες δούλευαν και μετακινούνταν «νόμιμα», είτε γιατί προέρχονταν από πρώην αποικίες του κράτους που τους εκμεταλλευόταν, είτε, ειδικά στην περίπτωση της Γερμανίας, μέσω διακρατικών συμφωνιών.

Οι νομοθεσίες απαγόρευσης της μετανάστευσης άρχισαν να εμφανίζονται από τα μέσα της δεκαετίας του '70 και μετά. Τα αίτια της εμφάνισης αυτών των νομοθεσιών ήταν δύο ειδών. Από τη μια, η εργατική επίθεση που έχουμε μάθει να ονομάζουμε «'68» διέθετε ένα σημαντικό μεταναστευτικό αντιρατσιστικό κομμάτι και ανέδειξε το ριζωμα των μεταναστών στις μητροπόλεις ως ιδιαίτερα επικίνδυνο. Από την άλλη, ο διακρατικός ανταγωνισμός και η καπιταλιστική κρίση στο εσωτερικό του δυτικού κόσμου οξύνονταν με τη μορφή της «πετρελαϊκής κρίσης».

Οι νομοθεσίες απαγόρευσης της μετανάστευσης ήταν ένα παγκόσμιο φαινόμενο. Προσπαθούμε να το αναπαραστήσουμε με αυτό το διάγραμμα:

Κάθε μια από τις «νομιμοποιήσεις» που αναφέρεται σε αυτό το διάγραμμα συνοδεύτηκε και από μια νομοθεσία παρανομοποίησης. Όπως βλέπουμε, οι νομοθεσίες απαγόρευσης των μεταναστών εργατών ήταν ένα παγκόσμιο φαινόμενο: άρχισαν να εμφανίζονται κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '70 και έγιναν ο κανόνας κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '80. Λέμε «απαγόρευση», αλλά ο στόχος των νομοθεσιών δεν ήταν η εξάλειψη της μετανάστευσης. Αντιθέτως, ήταν η «ενίσχυση» της μετανάστευσης. Οι μετανάστες μετονομάστηκαν από εργάτες σε «πρόσφυγες». Η διαχείριση αυτών των «προσφύγων», από ζήτημα των εθνικών Υπουργείων Εργασίας ανατέθηκε στα εθνικά Υπουργεία Δημόσιας Τάξης. Η μέθοδος αποδείχθηκε επιτυχημένη. Τόσο που χρησιμοποιήθηκε κατά κόρον κατά τη διάρκεια του επόμενου «μεταναστευτικού ρεύματος».

Εκτελεσθείσες απελάσεις από την Ελλάδα κατά υπηκοότητα (σε χιλιάδες)

Υπηκοότητα	1991	1992	1993	1994	1995
Αλβανική	84,3	277,0	221,0	216,5	241,2
Βουλγαρική	-	,4	1,0	0,8	1,4
Ιρακινή	,2	,3	11,5	1,8	3,9
Πακιστανική	-	,3	1,5	1,6	1,8
Ρουμανική	,5	2,2	2,2	2,0	0,4
Τουρκική	-	,1	,4	0,6	2,3
Μπαγκλαντεσιανική	-	-	-	0,4	0,5
Total	86,0	282,0	239,0	225,0	250,4

Πηγή: Baldwin-Edwards και Fakiolas, 1998: 197.

Απελάσεις Αλβανών από την Ελλάδα, 1991-1995.5

Από το 1988 και μετά, η «πτώση του ανατολικού μπλοκ» δημιούργησε εκατομμύρια μετανάστες εργάτες, τους ηττημένους του Ψυχρού Πολέμου που

αναγκάστηκαν να αναζητήσουν στις χώρες των νικητών εργασία και επιβίωση. Όλοι τους αντιμετωπίστηκαν με τα εργαλεία της παρανομοποίησης. Στον παραπάνω πίνακα βλέπουμε την ελληνική εφαρμογή της μεθόδου. Από το 1991 έως το 1995, η ελληνική αστυνομία απέλαυε πάνω από 200.000 μετανάστες εργάτες τον χρόνο, κατά βάση πίσω στην Αλβανία. Γνωρίζοντας φυσικά ότι θα ξαναγυρίσουν. Σκεφτείτε το μέγεθος αυτού του ετήσιου, φαινομενικά ατελέσφορου έργου. Πόσες κλούβες χρειαζόνταν για την απέλαση 200.000 εργατών τον χρόνο; Πόσοι μπάτσοι για την αναζήτησή τους; Πόσο χρήμα για τη μεταφορά τους; Πράγματι: η στρατιωτική διαχείριση του 20% της εργατικής τάξης είχε κόστος και χρειαζόταν σχέδιο. Αλλά τα οφέλη ήταν προφανώς πολλαπλάσια.

Η απαγόρευση καθιστούσε ένα τμήμα της εργατικής τάξης «παράνομο», δηλαδή παραδομένο στη στρατιωτική διαχείριση: τη διαχείριση των αστυνομικών μηχανισμών και της μαφίας.

Η παρανομοποίηση, ανάγκαζε τους μετανάστες εργάτες σε διαρκή μετακίνηση. Περνούσαν τα σύνορα, δούλευαν, νομιμοποιούνταν προσωρινά, ξανάπεφταν στην παρανομία, φυλακίζονταν, απελαύνονταν, ξαναπερνούσαν. Αυτή η διαδικασία, που οι ειδικοί ονομάζουν «περιστρεφόμενη πόρτα», αποτελεί σταθερή εμπειρία κάθε μετανάστη εργάτη που δούλεψε στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '90.

Αυτή η διαρκής μετακίνηση απέτρεπε το ριζωμα που βρισκόταν στη βάση των επεισοδίων του '68. Έρχανε το κόστος εργασίας των μεταναστών εργατών. Δημιουργούσε δουλειές για τους ντόπιους συμμάχους των αφεντικών. Μετέτρεπε αυτούς τους συμμάχους σε μαφία, μαζί με την αστυνομία στην οποία είχε ανατεθεί ο έλεγχος του συνολικού εγχειρήματος.

Εν πάση περιπτώσει: Αυτή η μέθοδος, η «παρανομοποίηση των μεταναστών εργατών», είναι η μέθοδος με την οποία το ελληνικό κράτος υποδέχθηκε τους Αλβανούς μετανάστες κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '90. Με την ίδια μέθοδο, τα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης υποδέχθηκαν τους μετανάστες εργάτες που δημιουργήθηκαν από την κατάρρευση της Μέσης Ανατολής από το 2001 και μετά.

Από το 2015 και μετά, η μετανάστευση της εργασίας διευθετήθηκε προσωρινά για ολόκληρη την Ευρώπη μέσα από κάτι που λέγεται «συμφωνία Ε.Ε. Τουρκίας». Αυτή η συμφωνία δεν διαφέρει σε τίποτα στις βασικές της γραμμές από τα όσα ήδη περιγράψαμε. Η περιγραφή γίνεται ευκολότερη αν θεωρήσουμε ότι το «προσφυγικό ζήτημα» διατάσσεται σε τέσσερα διακριτά σημεία.⁶

Το σημείο 1 είναι η «Γερμανία», δηλαδή οι διψασμένες για εργασία μηχανές του γερμανικού, του γαλλικού κλπ καπιταλισμού. Η «Γερμανία» είναι στο top 3 των εξαγωγικών οικονομιών του πλανήτη. Χρειάζεται εργάτες. Προμηθεύεται τους εργάτες που δημιουργούνται από τη διάλυση της Μέσης Ανατολής με τις γνωστές μεθόδους της παρανομοποίησης και της περιστρεφόμενης πόρτας.

Το σημείο 2 είναι η «Ελλάδα». Οι «χώρες υποδοχής» και συγκεκριμένα το ελληνικό κράτος και οι μαφίες του, που μας ενδιαφέρουν λόγω θέσης, παίζουν το ρόλο του διακινητή και του δεσμοφύλακα. Κανονίζουν τους αριθμούς των παράνομων που στέλνονται προς τη «Γερμανία». Εκμεταλλεύονται τους «παράνομους» στο εσωτερικό της χώρας. Εγκλείουν τους «παράνομους» σε «κέντρα

κράτησης», δηλαδή αναμονής για εκμετάλλευση. Το συνολικό έργο είναι ίσως μεγαλύτερο από το αντίστοιχο της δεκαετίας του '90. Αλλά οι αρμόδιοι είναι καλά προπονημένοι. Άλλωστε πληρώνονται με «προσφυγικές χρηματοδοτήσεις».

Το σημείο 3 είναι το «Αιγαίο». Το «Αιγαίο» είναι η σημαντικότερη στρατιωτική περιοχή της ελληνικής επικράτειας. Αποτελεί πεδίο μάχης από τις αρχές του εικοστού αιώνα και τόπο εξορίας από τον μεσοπόλεμο. Η εμπλοκή του Αιγαίου στο «προσφυγικό» αποτελεί ευκαιρία για τη δημιουργία τετελεσμένων στον ελληνοτουρκικό ανταγωνισμό. Πιο πρόσφατο παράδειγμα η πρόσφατη διακήρυξη του ελληνικού κράτους σύμφωνα με την οποία η αποστρατιωτικοποίηση των Δωδεκανήσων δεν ισχύει πλέον.

Το σημείο 4 είναι τα νησιά. Οι «νησιωτικές κοινωνίες» έχουν παράδοση στη διαχείριση ξένων πληθυσμών, από τους εξόριστους του μεσοπολέμου, μέχρι τους τουρίστες και τους Αλβανούς εργάτες της δεκαετίας του '90. Χρησιμοποιούν τη συμμετοχή τους στο μεγάλο έργο της παρανομοποίησης της εργασίας για να διεξάγουν περίπλοκες διαπραγματεύσεις με την κεντρική εξουσία με έπαθλο τις ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις. Επίσης μετατρέπονται σε φασιστικές μαφίες μέσω της άμεσης εκμετάλλευσης των έγκλειστων μεταναστών εργατών.

Μπορούμε τώρα να εξηγήσουμε τον ακατανόητο πίνακα που μας απασχόλησε λίγο πιο πριν.

Στα αριστερά οι συνολικές αφίξεις μεταναστών εργατών στην Ελλάδα το 2017, ανέρχονται σε 26.000 άτομα. Τα 26.000 άτομα αποθηκεύονται στα στρατόπεδα των νησιών. Καθώς αυτό συμβαίνει, 16.000 άτομα μεταφέρονται με διάφορα ανθρωπιστικά προσχήματα από τα νησιά στην ενδοχώρα. Ο αριθμός των εγκλειστών στα στρατόπεδα των νησιών παραμένει σταθερός: όσο χρειάζεται για να απρροφηθούν οι «ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις». Όσοι μεταφέρονται στην ενδοχώρα με διάφορα προσχήματα, με σημαντικότερο αυτό της «ευρωπαϊκών χρηματοδοτήσεων». Οι ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις διανέμονται στην ελληνική κοινωνία ξεκινώντας από τους μικροϊδιοκτήτες που τους νοικιάζουν σπίτια (19.732 «θέσεις») χρηματοδοτούνται κατ' αυτό τον τρόπο από την Ε.Ε, δηλαδή από το σημείο 1), και καταλήγοντας στον ελληνικό στρατό, που έχει αναλάβει εξ ολοκλήρου την αποθήκευση σε στρατόπεδα, δηλαδή εισπράττει φιλόπρωτα κονδύλια και τα μετατρέπει σε όπλα. Τελικά, άγνωστος αριθμός εργατών ξεκινάει για τη «Γερμανία» με παράνομο τρόπο, δηλαδή πληρώνοντας τους μπάτσους και τις μαφίες που οι μπάτσοι ελέγχουν. Εκεί συλλαμβάνονται και ξαναγυρίζουν.

Η όλη υπόθεση γεννά ενθουσιασμό στον πρώην υπουργό μετανάστευσης κύριο Μουζάλα (κάτω). Σύμφωνα με αυτό τον φιλόπρωτα, «το νερό έχει μπει στο αυλάκι». Πράγματι, κάθε Έλληνας υπουργός Μεταναστευτικής Πολιτικής μπορεί να φαντάζεται τον εαυτό του ως γενικό διοικητή ενός ποταμού με κυκλική ροή.

Προφανώς υπάρχουν και άλλα να πει κανείς για το ζήτημα: Πρώτα για τις «τοπικές κοινωνίες» που μετατρέπονται σε κανονικές φασιστικές μαφίες που διοργανώνουν πογκρόμ και εισπράττουν τα αντίστοιχα οφέλη. Έπειτα για την ελληνική αστυνομία και τους κρατικούς μηχανισμούς που αναλαμβάνουν το μεγάλο έργο της διαχείρισης της παρανομίας. Τέλος για τις διαρκείς «διαπραγματεύσεις» κράτους, τοπικών κοινωνιών και Γερμανίας γύρω από την πληρωμή για το μεγάλο έργο της παρανομοποίησης. Εδώ παραμείναμε στις βασικές γραμμές.

Ο ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΟΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Το δεύτερο ζήτημα που εντοπίσαμε παραπάνω να συνιστά τον ακατανόητο κόσμο μας, είναι το ζήτημα του διακρατικού ανταγωνισμού. Αναφερόμαστε στη διαρκή διαδοχή πολέμων που ξεκινά από τον Πρώτο Πόλεμο του Κόλπου το 1991, περνάει στα Βαλκάνια το 1999 και μέσω Αφγανιστάν και Ιράκ, καταλήγει στη διάλυση της Μέσης Ανατολής που εξελίσσεται σήμερα. Τα αφεντικά και οι αριστεροί τους υπάλληλοι υποστηρίζουν ότι αυτή η διαρκής διαδοχή πολέμων είναι «μεμονωμένα συμβάντα», «αλληπάλληλες γκάφες των αμερικάνων».

Επίσης υποστηρίζουν ότι το ελληνικό κράτος είναι «εξαρτημένο». Δηλαδή είτε ότι «κάνει ό,τι του λένε οι Αμερικάνοι», είτε ότι «πληρώνεται για την παροχή υπηρεσιών στους Αμερικάνους».

Εικόνα 12: Πόλεμοι 1991-2018

Από το 2009 και μετά ανταπεξήλθαμε σε αυτό το ζήτημα με δύο τρόπους.

Όσον αφορά τις «αμερικανικές γκάφες», σημειώσαμε ότι οι αλληπάλληλοι πόλεμοι που συμβαίνουν από το 1991 και μετά είναι στην πραγματικότητα μία ενιαία παγκόσμια σύγκρουση.

Όσον αφορά την «εξάρτηση», σημειώσαμε ότι τα έθνη κράτη έχουν σημαντικό βαθμό αυτονομίας. Ότι κάνουν τους δικούς τους εθνικούς λογαριασμούς, μέσα σε ένα περίπλοκο διεθνές περιβάλλον που αποτελείται από τους ομοίους τους. Ειδικά για την περίπτωση του ελληνικού κράτους, σημειώσαμε ότι αυτού του είδους η αυτονομία μπορεί να αποδειχθεί εξαιρετικά ωφέλιμη. Μια μικρή δύναμη που συμμετέχει σε συγκρούσεις μεγαλύτερων μπορεί, αναλόγως συγκυριών, να αποκτήσει συγκυριακά ένα είδος σχετικής ισχύος δυσανάλογης με το απόλυτο μέγεθός της. Οι ευκαιρίες για την απόκτηση και τη χρήση αυτού του είδους της σχετικής ισχύος χαρακτηρίζουν διάφορες στιγμές της ελληνικής ιστορίας.⁷

Με εργαλείο αυτές τις δύο διαπιστώσεις, υποστηρίξαμε ότι οι αλληπάλληλοι πόλεμοι που συμβαίνουν από το 1991 και μετά, εκφράζουν μια στρατηγική. Η στρατηγική είναι η διαρκής δημιουργία χάους στο κοντινό εξωτερικό της Ρωσίας και της Κίνας. Αυτή η δημιουργία χάους δεν είναι αποτέλεσμα «εξάρτησης» ή «πληρωμών». Αντιθέτως, είναι μια αυτοσυντηρούμενη διαδικασία. Η δημιουργία χάους αφυπνίζει επιμέρους εθνικά συμφέροντα και τροφοδοτείται από αυτή την αφύπνιση. Εμπλέκει τα κράτη της περιοχής σε σύγκρουση δημιουργώντας ευκαιρίες και κινδύνους.

Το ελληνικό κράτος αποτελεί, όχι εξαίρεση, αλλά κλασικό παράδειγμα του γενικού κανόνα. Το ελληνικό κράτος δημιουργήθηκε για να συμμετέχει σε παγκόσμιους ανταγωνισμούς αυτού του είδους. Από τη δημιουργία του και μετά τρέφεται από τη διάλυση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Οι πολεμικές συγκρούσεις που ξεκίνησαν από το 1991 και μετά αποσταθεροποιούν την Τουρκία και στρέφουν το τουρκικό κράτος προς το νότο του. Το ελληνικό κράτος προσπαθεί να εκμεταλλευτεί αυτή τη στροφή του τουρκικού κράτους προς το νότο.

Από τη μια συνεισφέρει στην τουρκική αποσταθεροποίηση υποβοηθώντας τη σύγκρουση στη Μέση Ανατολή με όποιο μέσο έχει διαθέσιμο. Είναι γι' αυτό που το 2003 προσέφερε τη βάση της Σούδας ώστε να βοηθήσει τις ΗΠΑ να εισβάλλουν στο Ιράκ, ενώ την ίδια στιγμή η Τουρκία είχε απαγορεύσει τη χρήση της βάσης του Ιντσιρλίκ. Είναι γι' αυτό που στέλνει όπλα σε διάφορες πλευρές της σύγκρουσης στη Μέση Ανατολή. Είναι γι' αυτό που συμμαχεί με όποιον πιθανό ή απίθανο αντίπαλο της Τουρκίας βρίσκεται πρόθυμος.

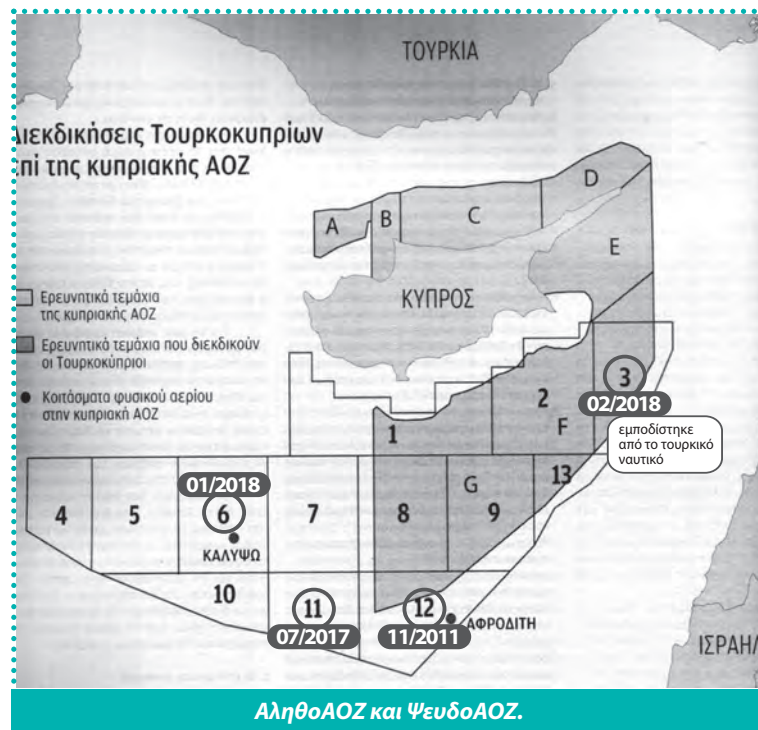
Από την άλλη, το ελληνικό κράτος έχει ανοίξει ξανά το ζήτημα της Κύπρου. Είναι γι' αυτό που από το 2010 και μετά ανακαλύπτονται πετρέλαια στην κυπριακή ΑΟΖ. Είναι γι' αυτό που χρόνια τώρα απαγγέλλει το ποίημα της «τουρκικής προκλητικότητας».

Γιατί προσπαθεί να δημιουργήσει τετελεσμένα γύρω από τον ελληνοτουρκικό ανταγωνισμό, εκμεταλλευόμενο τις πολεμικές εμπλοκές του τουρκικού κράτους.

Γιατί ελπίζει σε μια μελλοντική αποσταθεροποίηση της Τουρκίας.

Γιατί τελικά το ελληνικό κράτος ελπίζει να εμπλακεί σε έναν ελληνοτουρκικό πόλεμο από θέση (σχετικής) ισχύος. Εν τω μεταξύ υποβοηθάει τα αμερικανικά σχέδια· όχι γιατί είναι εξαρτημένο, όχι γιατί «πληρώνεται», αλλά γιατί βρίσκει τα αμερικανικά σχέδια εθνικώς συμφέροντα.

Μπορούμε τώρα να εξηγήσουμε την ακατανόητη υπόθεση με τις γεωτρήσεις.

Το κράτος της Βόρειας Κύπρου έχει κηρύξει τα δικά του «οικόπεδα», μόλις δύο μέρες έπειτα από την πρώτη ελληνοκυπριακή γεώτρηση, τον Σεπτέμβριο του 2011. Σε αυτό τον χάρτη, η αληθοΑΟΖ και η ψευδοΑΟΖ αναπαρίστανται ταυτοχρόνως. Οι ελληνοκυπριακές «διερευνητικές γεωτρήσεις» του τελευταίου έτους, προσέγγιζαν όλο και περισσότερο τα αμφισβητούμενα σημεία αυτού του χάρτη.

Η ιστορία των ελληνικών «διερευνητικών γεωτρήσεων» στα νότια της Κύπρου, είναι άμεσα συνδεδεμένη με τη διάλυση της Μέσης Ανατολής και τα προβλήματα του τουρκικού κράτους. Η υπόθεση άρχισε να απασχολεί το δημόσιο λόγο τον Μάιο του 2010, όταν ο «Γιωργάκης» βρέθηκε στο Καστελόριζο για να ανακοινώσει ότι θα ζητήσει δάνειο από το ΔΝΤ. Το καλοκαίρι της ίδιας χρονιάς πληροφορηθήκαμε ότι το κράτος του Ισραήλ είναι τελικά ένας παλιός και καλός σύμμαχος του ελληνικού κράτους. Πράγματι, τον Δεκέμβριο του 2010, το Ισραήλ έγινε το δεύτερο κράτος, μετά την Αίγυπτο, που αναγνωρίζει τη χάραξη των οικοπέδων της «κυπριακής ΑΟΖ». Η πρώτη «δοκιμαστική γεώτρηση» έλαβε χώρα τον Σεπτέμβριο του 2011 στο «Οικόπεδο 12». Δύο ημέρες μετά, το τουρκοκυπριακό κράτος δήλωσε τα δικά του «οικόπεδα», που αναμενόμενα αλληλοεπικαλύπτονταν με τα ελληνοκυπριακά.

Για τα έξι επόμενα χρόνια, ουδείς συζήτησε για «διερευνητικές γεωτρήσεις», αλλά η διάλυση της Μέσης Ανατολής συνεχίστηκε. Όπως είπαμε, το ελληνικό κράτος υπολογίζει ότι αυτή η διάλυση θα αποτελεί έναν διαρκή παράγοντα αποσταθεροποίησης του τουρκικού κράτους και καμιά φορά οι προσδοκίες του επαληθεύονται. Το καλύτερο σχετικό παράδειγμα είναι το αποτυχημένο πραξικόπημα που έλαβε χώρα στην Τουρκία τον Ιούλιο του 2016 και η εισβολή του τουρκικού στρατού στη Συρία που ακολούθησε μόλις ένα μήνα μετά.

Το ελληνικό και το ελληνοκυπριακό κράτος προσπάθησαν να εκμεταλλευθούν την ευκαιρία. Κατά τη διάρκεια του πρώτου εξαμήνου του 2017 κανόνισαν το ναυάγιο των «διαπραγματεύσεων για το κυπριακό».⁸ Έπειτα ξανάρχισαν τις «διερευνητικές γεωτρήσεις». Πράγματι, η εξέλιξη των «διερευνητικών γεωτρήσεων» του τελευταίου έτους ήταν υπολογισμένη, όχι αναλόγως «κοιτασμάτων», αλλά αναλόγως πολιτικής σημασίας. Η πρώτη γεώτρηση έγινε τον Ιούλιο του 2017, μία εβδομάδα μετά το επίσημο «ναυάγιο των διαπραγματεύσεων». Στόχος ήταν το «οικόπεδο 11» που δεν διεκδικείται από την Τουρκία. Η δεύτερη γεώτρηση έγινε το Γενάρη του 2018, ενώ το τουρκικό κράτος ετοιμαζόταν για

τη δεύτερη εισβολή του στη Συρία. Στόχος αυτή τη φορά ήταν το «οικόπεδο 6», τμήμα του οποίου διεκδικείται από το τουρκικό κράτος. Η τρίτη και τελευταία προσπάθεια έλαβε χώρα το Φλεβάρη του 2018, ενώ το τουρκικό κράτος είχε προχωρήσει στη δεύτερη εισβολή στη Συρία. Αυτή τη φορά, ο στόχος ήταν το οικόπεδο 3, που διεκδικείται εξ ολοκλήρου από το τουρκοκυπριακό κράτος και για το οποίο υποτίθεται ότι υπάρχει κάποια «συμφωνία μεταξύ ελληνοκυπρίων και Λιβάνου», η οποία όμως «δεν έχει επικυρωθεί από τη Βουλή του Λιβάνου». Ήταν αυτή η τελευταία γεώτρηση που παρεμποδίστηκε από το τουρκικό ναυτικό.⁹

Συνοψίζουμε: οι ελληνοκυπριακές γεωτρήσεις του τελευταίου έτους ήταν άμεσα συνδεδεμένες με την τουρκική εισβολή στη Βόρεια Συρία. Και γενικότερα όμως, οι «γεωτρήσεις», ούτε σε τυχαίο χώρο γίνονται, ούτε σε τυχαίο χρόνο. Ακολουθούν τις πολεμικές εμπλοκές και τα εσωτερικά προβλήματα του τουρκικού κράτους. Επίσης ακολουθούν την πορεία των συμμαχιών του ελληνικού και του ελληνοκυπριακού κράτους με τους αντιπάλους της Τουρκίας στην περιοχή. Τέλος ακολουθούν την όξυνση του πολέμου στη Μέση Ανατολή. Σε αυτό το τελευταίο, την όξυνση του πολέμου στη Μέση Ανατολή, το ελληνικό κράτος συνεισφέρει με κάθε ευκαιρία.

Η στρατηγική του ελληνικού κράτους είναι η εκμετάλλευση των τουρκικών εμπλοκών για τη δημιουργία τετελεσμένων και η ενδεχόμενη εμπλοκή σε έναν ελληνοτουρκικό πόλεμο από θέση ισχύος. Οι τακτικές ποικίλλουν. Οι «γεωτρήσεις», οι «συμμαχίες», οι «αγωγοί», ανήκουν στις τακτικές. Η στρατηγική από την άλλη, είναι σταθερή: περικύκλωση του τουρκικού κράτους, ετοιμότητα για την εκμετάλλευση ευκαιριών, δοκιμές και υπομονή.

Αυτή είναι η διαδικασία που παρουσιάστηκε σαν «τουρκική προκλητικότητα» κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων ετών.

Η γενική σιωπή που συνόδευσε και συνοδεύει αυτή τη διαδικασία, αποδεικνύει τη συνοχή του ελληνικού εθνικού κορμού.

Αποδεικνύει και το εύρος του: από το υπουργείο Εξωτερικών μέχρι την άκρη των άκρων Αριστερά.

Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ¹⁰

Από το 2008 και μετά, τα αφεντικά μας, παρουσίασαν μπροστά στα έκπληκτα μάτια μας κάτι που αποκαλούσαν «κρίση δημόσιου χρέους». Αυτή η «κρίση δημόσιου χρέους» είναι στην πραγματικότητα μια παγκόσμια καπιταλιστική κρίση. Όταν λέμε «καπιταλιστική κρίση», πρέπει να έχουμε κατά νου ότι η καπιταλιστική κρίση εκφράζεται διαρκώς, αποτελεί την πεμπτουσία του καπιταλιστικού συστήματος οργάνωσης των κοινωνιών. Εκφράζεται κατ' αρχήν ως αδυναμία να πουληθούν τα εμπορεύματα που παράγει ο παγκόσμιος καπιταλισμός.

Τα αφεντικά έχουν δύο τρόπους να ανταπεξέλθουν στην κρίση τους.

Ο πρώτος τρόπος είναι η «εθνική» συνειδητοποίηση, η υποτίμηση της εργασίας της «εθνικής» εργατικής τάξης και η εξαγωγή των εμπορευμάτων που μένουν απούλητα στο εσωτερικό της εθνικής επικράτειας, στις εθνικές επικράτειες άλλων κρατών. Αυτός ο τρόπος ανακαλύφθηκε ήδη από τις απαρχές του καπιταλισμού. Είναι ο δρόμος που οδηγεί στη μετατροπή της παγκόσμιας καπιταλιστικής οικονομίας σε παίγνιο μηδενικού αθροίσματος, έπειτα στον «εμπορικό πόλεμο» και τελικά στον πόλεμο με τα όπλα. Είναι ο δρόμος από τον οποίο προέκυψαν οι δύο παγκόσμιοι πόλεμοι του εικοστού αιώνα.

Ο δεύτερος τρόπος είναι η προβολή της καπιταλιστικής κρίσης στο μέλλον μέσω δανεισμού. Αυτή η μέθοδος είναι ένα περίπλοκο έργο που εκλεπτύνθηκε

σε βαθμό επιστήμης από το 1945 και μετά. Έχει την αφετηρία της στις ιδέες του Τζον Μείναρντ Κέινς περί «διεθνών οικονομικών». Ο Κέινς συνήθως υποτιμάται, υποχρεωμένος να κατοικεί κάτω από την ταμπέλα του «οικονομολόγου». Στην πραγματικότητα πρόκειται ίσως για τον πιο φωτισμένο και συνειδητό εκπρόσωπο των αφεντικών στον εικοστό αιώνα. Καθώς η κρίση του 1929 μαινόταν, ο Κέινς υποστήριξε ότι, όχι μόνο τα αφεντικά δεν πρέπει να εφαρμόζουν τις μεθόδους «εξοικονόμησης» και «λιτότητας» που εφαρμόζαν, αλλά «Η «αλόγιστη» δανειακή δαπάνη μπορεί, παρότι «αλόγιστη» να πλουτίσει μια κοινωνία».¹¹

Αυτό σημαίνει ότι το κράτος δανείζεται από τις τράπεζες του ή από τις τράπεζες άλλων κρατών. Έπειτα σπαταλάει αυτό το χρήμα σε «δημόσιες δαπάνες». Τα «δημόσια έργα» που εκτελούνται με αυτές τις «δαπάνες» αναλαμβάνονται προφανώς από το λεγόμενο «ιδιωτικό κεφάλαιο», δηλαδή από τα ντόπια αφεντικά. Με πρώτη ύλη το δανεικό χρήμα των «δημοσίων δαπανών», τα εμπορεύματα που μένουν απούλητα μπορούν να πουληθούν και νέοι κύκλοι καπιταλιστικής αξιοποίησης να ξεκινήσουν.

Η όλη διαδικασία, προφανώς συσσωρεύει την καπιταλιστική κρίση στους λογαριασμούς των τραπεζών ως «δημόσιο και ιδιωτικό χρέος»: δηλαδή το κράτος, τα αφεντικά και τώρα τελευταία οι «καταναλωτές», χρωστάνε στις τράπεζες όλο και μεγαλύτερα χρηματικά ποσά. Αυτά τα χρηματικά ποσά αποτελούν το μέτρο της καπιταλιστικής κρίσης που δεν εκδηλώθηκε στο παρελθόν. Αυτά τα χρηματικά ποσά είναι το μέτρο της προβολής της καπιταλιστικής κρίσης στο μέλλον.

Όσο για το τι είδους έπρεπε να είναι αυτές οι «δημόσιες δαπάνες», ο Κέινς ήταν γλαφυρός:

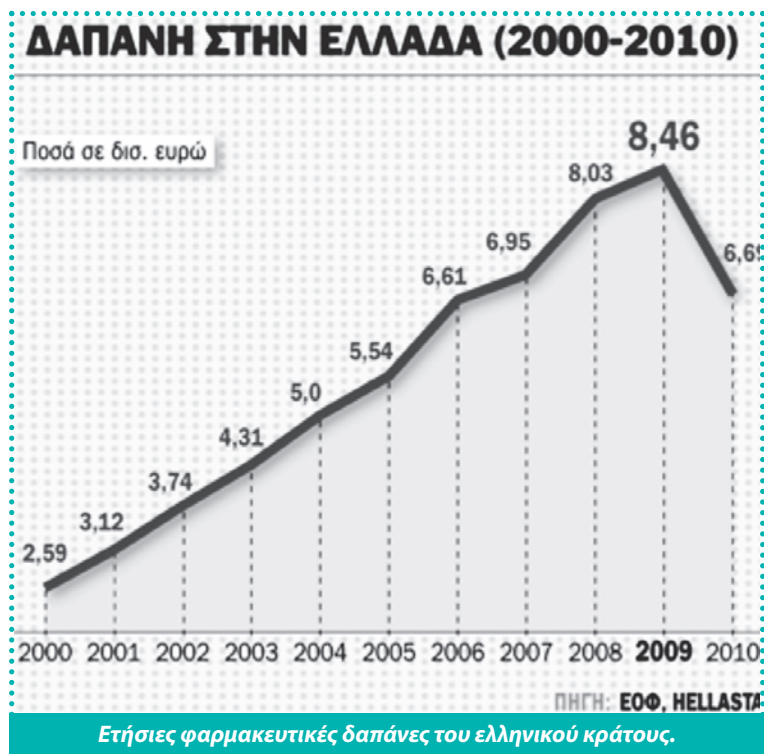
Η κατασκευή πυραμίδων, οι σεισμοί, ακόμη και οι πόλεμοι μπορούν να αυξήσουν τον πλούτο, σε περίπτωση που η εκπαίδευση των πολιτικών μας στην κλασική οικονομία τους εμποδίζει να διακρίνουν κάποια καλύτερη ενασχόληση.¹²

Καθώς η παγκόσμια καπιταλιστική κρίση παροξυνόταν από το 2000 και μετά, το ελληνικό κράτος δεν κατασκεύασε πυραμίδες. Αλλά δανείστηκε με όποιο τρόπο μπορούσε, όλο και μεγαλύτερα ποσά, για όποια «ενασχόληση μπορούσε να διακρίνει».

Εθελοντές των ελληνικών Ολυμπιακών Αγώνων ποζάρουν μπροστά σε κείνισανή πυραμίδα.

Για παράδειγμα, το ελληνικό κράτος ανέλαβε τη διοργάνωση της Ολυμπιάδας. Δανείστηκε χρήματα από τις ελληνικές τράπεζες και κατασκεύασε γήπεδα ξιφασκίας, μπίτζμπολ και μπάντμιντον. Αυτά τα δάνεια προστέθηκαν στο λογαριασμό του «δημόσιου χρέους». Την ίδια στιγμή όμως, κατέληξαν στις κατασκευαστικές εταιρείες, στις τσιμεντοβιομηχανίες, στη χαλυβουργία, στα υδραυλικά και τα ηλεκτρονικά, σε μισθούς που διοχετεύθηκαν άμεσα στα σουπερ μάρκετ. Το ξέσπασμα της καπιταλιστικής κρίσης αναβλήθηκε για το μέλλον.

Για να επανέλθουμε στο ακατανόητο διάγραμμα που μας απασχόλησε προηγουμένως, κατά τη διάρκεια της ίδιας περιόδου, το ελληνικό κράτος τετραπλασίασε τη φαρμακευτική δαπάνη, αυξάνοντας τις τιμές των φαρμάκων για έναν πληθυσμό που παρέμενε σταθερός και έγραψε τα ποσά στον λογαριασμό των ελληνικών τραπεζών, ή αλλιώς του «δημόσιου χρέους». Αλλά αυτό το χρήμα διανεμήθηκε σε μεσάζοντες, σε φαρμακοβιομήχανους και εργάτες, χρησίμευσε για την αναβολή της καπιταλιστικής κρίσης μέσω της προβολής της στο μέλλον. Ότι αυτού του είδους οι «διανομές» συνοδεύονται από «σκάνδαλα» δεν είναι παράξενο. Το ποιος παίρνει τι και με ποιο τρόπο είναι προφανώς ζήτημα διαρκούς διαπραγμάτευσης, όχι πάντοτε με τους όρους του «υγιούς ανταγωνισμού». Η κρίση του πολιτικού συστήματος, δηλαδή ο διαρκής αγώνας μεταξύ των επιμέρους αφεντικών για τη νομή του κρατικού χρήματος, εξασφαλίζει ότι η μάχη θα εκφράζεται ως «σκάνδαλα», δημόσια διαπόμπευση και φυλακίσεις. Αλλά το σύνολο του δημόσιου χρέους δεν είναι αποτέλεσμα «λαμογαίας». Ως μέγεθος μάλιστα, είναι εκατονταπλάσιο ή ακριβέστερα χιλιαπλάσιο της «λαμογαίας». Γιατί είναι το μέτρο της προβολής της κρίσης του εθνικού καπιταλισμού στο μέλλον.

Μπορούμε τώρα να συνοψίσουμε:

Η ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΚΑΙ Η ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ

Από το 2009 και μετά, τα αφεντικά μας και οι αριστεροί τους υπάλληλοι ζωγραφίζουν όψεις του ακατανόητου κόσμου μας. Και προτείνουν λύσεις.

Μας μίλησαν για «κρίση δημόσιου χρέους» και «λαμογαία». Πρότειναν «κάθαρση», «ορθή διαχείριση» και αριστερά στην εξουσία. Σε απάντηση εμείς μιλήσαμε για την καπιταλιστική κρίση και την προβολή της στο μέλλον μέσω δανεισμού.

Μας μίλησαν για «προσφυγικό ζήτημα» και πρότειναν φιλανθρωπία. Σε απάντηση εμείς μιλήσαμε για την παρανομοποίηση της εργασίας ως κρατική στρατηγική για τη μετανάστευση.

Μας μίλησαν για «τουρκική προκλητικότητα» και «εθνικά δίκαια». Σε απάντηση εμείς μιλήσαμε για τον παγκόσμιο διακρατικό ανταγωνισμό, την αυτονομία του έθνους κράτους εντός του και τη σχετικότητα της κρατικής ισχύος.

Οι τρεις όψεις του καπιταλιστικού κόσμου που μας απασχολούν επί τόσα χρόνια, είναι στην πραγματικότητα μία: η παγκόσμια καπιταλιστική κρίση εκφράζεται ως αναζωπύρωση των διακρατικών ανταγωνισμών και ως υποτίμηση της εργατικής δύναμης με στρατιωτικούς τρόπους.

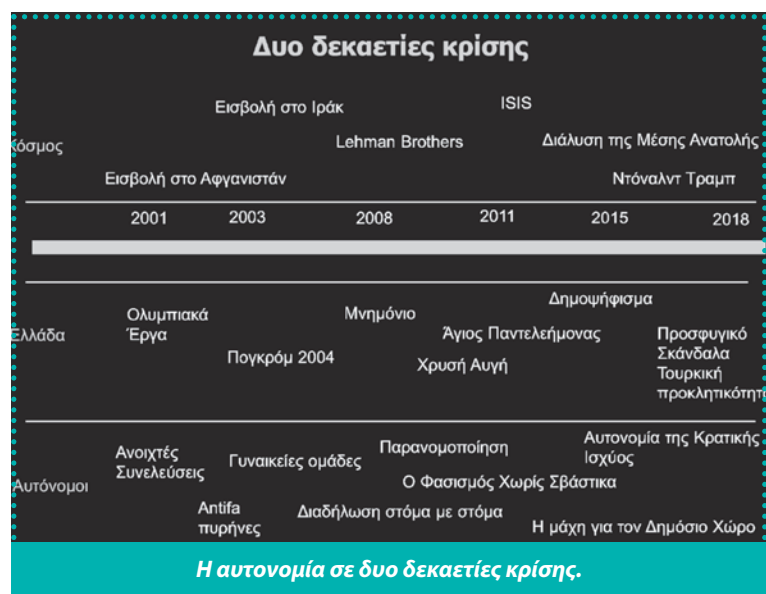
Έχουμε προτείνει μια ενιαία περιγραφή της κρίσης του καπιταλιστικού κόσμου και της ανάδυσης ενός νέου φασισμού.

Είμαστε ικανοποιημένοι από την περιγραφή μας. Όχι γιατί τα όσα έχουμε πει κατά καιρούς είναι ατράνταχτα και επιστημονικά αποδεδειγμένα. Όχι γιατί είναι ακριβής περιγραφή του κόσμου μας. Δεν είναι.

Είμαστε ικανοποιημένοι από την περιγραφή μας γιατί χρησίμευσε και χρησιμεύει για την κατάστροφη πολιτικών κατευθύνσεων. Χρησιμεύει για να ανακαλύπτουμε δρόμους δράσης που βρίσκονται έξω και ενάντια από τις προτάσεις των αφεντικών μας και των αριστερών υπαλλήλων τους. Χρησιμεύει για να συνεχίζουμε να μιλάμε από τη σκοπιά από την οποία μιλάμε.

Θα κλείσουμε επιμένοντας σε αυτό το σημείο.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ (ΚΑΙ ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΚΑΠΩΣ ΕΠΙΚΑΙΡΗ)

Είπαμε ότι έχουμε προτείνει μια ενιαία περιγραφή της κρίσης του καπιταλιστικού κόσμου και της ανάδυσης ενός νέου φασισμού. Πράγματι, η διαδικασία που διοργάνωσε την εκδήλωση, την εισήγηση της οποίας διαβάσετε, είναι εν μέρει ή εξ ολοκλήρου υπεύθυνη για την εισαγωγή δύο σημαντικών καινούριων λέξεων στο λεξιλόγιο των Νοτίων Βαλκανίων. Η πρώτη είναι η λέξη «antifa». Η δεύτερη είναι η λέξη «παρανομοποίηση».

Κατά παράδοξο, ή όχι και τόσο παράδοξο τρόπο, οι δύο λέξεις συνδέονται. Το 2004, η «διοργάνωση της Ολυμπιάδας» κατέληξε σε ένα πανελλήνιο πογκρόμ εναντίον των μεταναστών εργατών από την Αλβανία. Το στήσιμο των πρώτων antifa ομάδων και η κατοπινή εισαγωγή της λέξης antifa στο πολιτικό λεξιλόγιο, ήταν μια επιλογή που ξεκινούσε από εκείνο το παλιό επεισόδιο. Συνεπώς είχε πολιτικές επιπτώσεις που δεν τις καταλαβαίναμε ακριβώς τότε.

Συγκεκριμένα: η επιλογή «antifa» μάς έβγαλε στο δρόμο ενάντια σε έναν εχθρό, τους φασίστες, με τον οποίο ήμασταν προορισμένοι να συγκρουστούμε. Μάλιστα, όπως μάθαμε αργότερα, δεν ήμασταν προορισμένοι να συγκρουστούμε μαζί τους λόγω πολιτικής επιλογής ή πολιτικής στρατηγικής. Δεν συγκρουόμασταν με τους φασίστες για να πετύχουμε «κάτι σημαντικότερο». Ήμασταν και είμαστε προορισμένοι να συγκρουστούμε με τους φασίστες λόγω ταξικής θέσης. Γιατί οι φασίστες αποτελούν εκείνη την κοινωνική και οργανωτική όψη του ταξικού πολέμου που εκφράζεται στην καθημερινή μικροκλίμακα, συνεπώς είναι ευκολότερα αντιληπτή εμπειρικά και βρίσκεται εντός του πεδίου της άμεσης επιρροής μας: στο δρόμο, στην πλατεία, στο σχολείο.

Οι εξελίξεις έκτοτε μας έδειξαν ότι αυτό που λέμε «φασίστες», εκφράζει την πλανητικής κλίμακας καπιταλιστική κρίση στο επίπεδο της καθημερινής εμπειρίας. Οι «φασίστες» εκφράζουν τη στρατιωτική διαχείριση της εργατικής τάξης στο επίπεδο του δρόμου και της πλατείας. Όπως ο «φορντισμός» ήταν μια γενική μεταβολή που εκφράστηκε ως συγκεκριμένο χώρο εργασίας, συγκεκριμένες μηχανές και μπράβοι και επιστάτες, έτσι και η «εσωτερική υποτίμηση» είναι συγκεκριμένες σκατόφατσες σε συγκεκριμένες πλατείες και πεζοδρόμια,

είναι και οι συγκεκριμένες σχέσεις τους με κρατικούς θεσμούς και ευρύτερες κρατικές στρατηγικές.

Με απλά λόγια: το πογκρόμ του Αγίου Παντελεήμονα το 2011 ήταν εμπειρικά αντιληπτό ως πιτσιρικάδες που έψαχναν βράδυ ξεμοναχιασμένους μετανάστες. Και ταυτόχρονα πήγαζε από την ηγεσία της αστυνομίας, εξέφραζε τη σχέση αστυνομίας και μαφίας, την εργατική πολιτική του ελληνικού κράτους εν έτει 2011. Ομοίως: το πρόσφατο πογκρόμ στη Λέσβο είναι εμπειρικά αντιληπτό ως ναζιστές μπράβοι. Ταυτόχρονα εκφράζει τις βαθιές μεταβολές της τοπικής κοινωνίας καθώς επί δεκαετίες τρέφεται από τον εγκλεισμό και την άμεση εκμετάλλευση των «προσφύγων».

Από το 2004 και μετά, η επιλογή «antifa» μάς έφερνε στη θέση να κοιτάζουμε την καπιταλιστική κρίση από το επίπεδο της καθημερινής εμπειρίας. Δηλαδή να κοιτάζουμε την ιστορική συγκυρία από τη σκοπιά των κατώτατων στρωμάτων. Να συνδέουμε την άμεση εμπειρία μας με αυτή την ευρύτερη ιστορική συγκυρία. Η «παρανομοποίηση», η άλλη λέξη που σοφιστήκαμε για να περιγράψουμε τους καιρούς μας, προήλθε ακριβώς από αυτή την οπτική γωνία. Γιατί από τη σκοπιά των κατώτερων στρωμάτων, η ιδέα της «κρατικής ανικανότητας», η ιδέα του «καπιταλισμού που δεν θέλει εργάτες», η ιδέα της φιλανθρωπίας, απλά δεν έχουν νόημα.

Τα χρόνια από το 2008 και μετά είναι γεμάτα από τέτοιες δίχως νόημα ιδέες. Πράγματι, τα αφεντικά μας έχουν προτάσεις για εμάς. Ο νέος αποενοχοποιημένος πατριωτισμός, η φιλανθρωπία, η «εθνική ανεξαρτησία» τελικά καταλήγουν στη συστράτευση με το κράτος. Σε «μεγάλες στιγμές αγώνα» που τελικά αποτελούν την επιβεβαίωση των κρατικών προσταγών.

Τι πρέπει να γίνει με το «προσφυγικό ζήτημα»; Να μείνουμε ή να φύγουμε από την Ευρωπαϊκή Ένωση; Τι πρέπει να γίνει με τις συμμαχίες του ελληνικού κράτους; Ποιο νόμισμα να χρησιμοποιούμε; Στην πραγματικότητα οι μεγάλης κλίμακας ερωτήσεις των αφεντικών, που τίθενται όλο και συχνότερα, δεν ζητούν απάντηση. Εκείνο που ζητούν είναι η συστράτευση μας στους κρατικούς στόχους, η σύγχυση, η αποβλάκωση και η εξαθλίωση.

Κι όμως, ενώ η φωνή του κράτους βροντούσε, μία σημαντική ερώτηση τέθηκε από τη σκοπιά της εργατικής τάξης των Νοτίων Βαλκανίων. Ήταν μια ερώτηση επιτέλους μη κρατική, έξω από τα σχέδια των αφεντικών και των υπαλλήλων τους: «Τι σκατά θα γίνει με τους φασίστες»; Αυτό ρώτησαν οι Αλβανοί που τους έβαλαν στη θέση τους στα σχολεία, οι Πακιστανοί και οι Ρομά που τους κυνήγησαν στις γειτονιές. Αυτό ρώτησαν και τμήματα της ντόπιας νεολαίας.

Ήταν μια ερώτηση που έφερε τα χίλια πρόσωπα της εργατικής τάξης σε ένα σημείο όπου έθεταν κοινές ερωτήσεις. Δηλαδή σε ένα σημείο κοινής κατανόησης του κόσμου. Ήταν μια ερώτηση που μπορούσε να απαντηθεί δίχως να ξεχνάμε τη θέση από την οποία είμαστε αναγκασμένοι να δρούμε, τη μηδαμινότητα και το μεγαλείο της.

Ήταν μια ερώτηση αυτόνομη. Γιατί αυτό είναι η αυτονομία. Η μάχη της εργατικής τάξης για να μη γίνει κομμάτι του κράτους.

Ξεκινήσαμε από ένα σημείο κάπως ξεκούδουνο, που ελπίζουμε τώρα να φαίνεται σχετικό. Οι εργάτες και φοιτητές που υπεράσπισαν τον Ριζοσπάστη εκείνη τη νύχτα του Νοέμβρη του '34, μας φαίνονται σχετικοί με την περίπτωσή μας. Όχι γιατί είμαστε παρομοίως ηρωικοί ή γιατί έχουμε υποστεί παρόμοιου επιπέδου βία. Αλλά γιατί και αυτοί, όπως και εμείς, ήταν άνθρωποι από τα κατώτερα κοινωνικά στρώματα που ζούσαν σε τρομερούς καιρούς.

Γιατί οι καθημερινές τους εμπειρίες εξέφραζαν εξελίξεις πλανητικής κλίμακας. Γιατί ακριβώς για αυτό το λόγο, οι καθημερινές τους εμπειρίες εμφανίζονταν ως ακατανόητες.

Καιροί σαν και τους δικούς μας παρουσιάζουν υψηλές απαιτήσεις για ανθρώπους σαν και αυτούς που βρέθηκαν να υπερασπίζονται τον Ριζοσπάστη.

Από τη μια δεν έχουμε την πολυτέλεια να αγνοούμε ή να κατανοούμε λανθασμένα τις ιστορικές εξελίξεις της μεγακλίμακας.

Από την άλλη δεν πρέπει να ξεχνάμε τη θέση από την οποία μιλάμε. Τη θέση των κατώτερων στρωμάτων της εργατικής τάξης, τη μηδαμινότητα αυτής της θέσης και το μεγαλείο της. Είμαστε αυτοί που κινούν τον κόσμο. Αλλά δεν κινούμε τον κόσμο από τις θέσεις της κρατικής εξουσίας. Κινούμε τον κόσμο από τους χώρους εργασίας και τους χώρους αναπαραγωγής, από την παραγωγική βάση του καπιταλισμού. Η δύναμή μας, το μεγαλείο μας βρίσκεται σε αυτή τη μηδαμινή θέση: στο δρόμο, στην πλατεία, στο νοικοκυριό, στον χώρο εργασίας. Στο μοριακό επίπεδο, όπου οι γενικές καπιταλιστικές προσταγές μετατρέπονται σε συγκεκριμένους ανθρώπους, σε συγκεκριμένες σχέσεις, σε συγκεκριμένο πόλεμο.

Η ερώτηση «Τι σκατά θα γίνει με τους φασίστες;» ήταν διαισθητική. Αλλά όπως συμβαίνει με αυτά τα πράγματα, αποδείχθηκε σωστότερη από ό,τι θα μπορούσε να φανταστεί κανείς. Μας έφερε να χτυπάμε τον πατριωτισμό σε καιρούς πολεμικής προετοιμασίας. Μας έφερε να βλέπουμε την «κρίση δημόσιου χρέους» ως συγκεκριμένες πρακτικές πειθάρχησης. Μας έφερε να ασχολούμαστε με τις σχέσεις κράτους, μαφίας και οργάνωσης της εργασίας. Μας έφερε να συνδέουμε τη μικροκλίμακα με τη μεγακλίμακα.

Θέλουμε να προτείνουμε αυτή την ερώτηση ως τη μόνη αξιόπιστη πρακτική κατεύθυνση σε έναν κόσμο σε κρίση. Θέλουμε να την προτείνουμε ξανά ως γενική κατεύθυνση δράσης. Είναι μια ερώτηση που μας βάζει να δίνουμε τις σωστές απαντήσεις.

Τις απαντήσεις της εργατικής αυτονομίας.

1. «Στο Φως τα Πειστήρια της Προμελετημένης Επιδρομής στον Ριζοσπάστη», *Ριζοσπάστης*, 21/6/1934. Το επεισόδιο περιγράφεται στο *Σπουδές στο Γαλανόμαυρο, Ο Ελληνικός Φασισμός στον Μεσοπόλεμο: Περί της Ιστορίας του Φασισμού και της Σημερινής της Χρήσης*, Antifascrista, 2013, κεφ. 7.
2. Σχετικά δες *Σπουδές στο Γαλανόμαυρο, Ο Ελληνικός Φασισμός στον Μεσοπόλεμο: Περί της Ιστορίας του Φασισμού και της Σημερινής της Χρήσης*, Antifascrista, 2013, κεφ. 9, 10, 12.
3. Η πρώτη εμφάνιση της έννοιας «παρανομοποίηση της εργασίας» βρίσκεται στη μπροσούρα *Αυτόνομες Ομάδες από την Αθήνα, Σχεδόν Αόρατοι: Η παρανομοποίηση της Εργασίας ως Κρατική Στρατηγική για τη Μετανάστευση*, Αθήνα, 2013 (Α' Έκδοση, 2009).
4. Αυτό το διάγραμμα έχει φτιαχτεί με αναδρομή στα άρθρα Manuel Castells, «Immigrant Workers and Class Struggles in Advanced Capitalism: The Western European Experience», 1975- Nicholas P. DeGenova, «Migrant "Illegality" and Deportability in Everyday Life», *Annual Review of Anthropology*, Vol. 31 (2002), καθώς και στο βιβλίο του Paul Gilroy, *There Ain't no Black in the Union Jack*, Routledge, 2007. Φυσικά οι αριθμοί είναι πολύ κατά προσέγγιση. Οι περιπτώσεις που απλώς αναφέρονται σαν «νομιμοποίηση» είναι αγνώστων λοιπών στοιχείων. Δημοσιεύθηκε για πρώτη φορά στο «Τι έχει πίσω από τον Τόιχο; Κι Άλλους Μπάτσους!», *Antifa* #22, 3/2011.
5. Από το Α. Τριανταφυλλίδου και Θ. Μαρούκης (επ.), *Η Μετανάστευση στην Ελλάδα τον 21ο Αιώνα*, Κριτική, 2010. Χρησιμοποιήθηκε στο «Ήταν η Χώρα Απροετοίμαστη; Σύνομη Ιστορία της Ελληνικής Νομοθεσίας για τη Μετανάστευση», *Antifa* #33, 10/2012.
6. Ενδεικτικά μπορεί να δει κανείς το «Η Περιπλοκότητα του Μεταναστευτικού Ζητήματος στην Ασφαλέστερη Χώρα του Κοσμου», *Antifa* #60, 5/2018.
7. Σχετικά μπορεί να δει κανείς το «Γιατί ο Θουκυδίδης δεν Πίστευε στη Θεωρία της Εξάρτησης: Η Σχετικότητα της Ισχύος και άλλα Πράγματα που Πρέπει να Ξέρουμε για τον Διακρατικό Ανταγωνισμό», *Antifa* #47, 7/2015. Επίσης «Η "Θεωρία" του Κράτους - Ζήτουλα (που Μάλλον είναι Λιγάκι Μπαζόλα)», *Antifa* #59, 2/2018. Οι βασικές θέσεις που τροφοδοτούν όλα τα παραπάνω βρίσκονται στο *Αυτόνομη Antifa, Η Στρατηγική της Ανατολικής Μεσογείου, ή αλλιώς η Συμμετοχή του Ελληνικού Κράτους στον Παγκόσμιο Πόλεμο*, Αθήνα, 2015.
8. Η ελληνική ευθύνη για το «ναυάγιο» αναδεικνύεται στο «Η Μαύρη Τρύπα στο Χάρτη και πώς να Μείνει Μαύρη για Πάντα: Οδηγίες για τη μη Επίλυση του Κυπριακού», *Antifa* #54, 12/2016.
9. Για τις γεωτρήσεις δες «Γιατί οι Ελληνικές Γεωτρήσεις δεν Βρίσκουν ούτε (Υδρογονάνθρακες) Πετρέλαια και Τουρκικές Προκλήσεις στην ΑληθοΑΟΖ, 2011-2018 and Beyond», *Antifa* #60, 5/2018.
10. Σχετικά δες το «Ο Ντόναλντ Τραμπ δεν είναι Τρελός! ή αλλιώς, Μια Σύνομη Ιστορία του Κόσμου», *Antifa* #55, 3/2017.
11. J. M. Keynes, *General Theory of Employment, Money and Profit*, 1936.
12. Στο ίδιο.